

Konference tematické pracovní skupiny „Pozemkové úpravy“

26.3.2013 od 10,00 hod.

Záznam z průběhu konference

V úvodu konference přivítal jménem členů TPS KPÚ při CSV MZe ČR všechny přítomné místopředseda Spolku pro obnovu venkova ČR (SPOV) JUDr. Radan Večerka, který celou akci moderoval. Následně předal slovo vrchnímu řediteli Sekce přímých plateb a rozvoje venkova MZe ČR ing. Pavlu Sekáčovi.

Bod č. 2 – Účel a cíle zřízení TPS z pohledu MZe

Ing. Pavel Sekáč

Základní témata vystoupení (detailně viz prezentace, která je přílohou č. 1)

- Výchozí stav, který vedl k požadavku založení TPS
- Proces vzniku TPS
- Cíle a přínosy TPS
- Plánované výstupy činnosti TPS

Bod č. 3 – Informace o legislativním stavu a organizaci SPÚ

Ing. Veronika Nedvědová – PP prezentace nebyla

SPÚ ještě nemá ani tři měsíce. V loňském roce proběhl složitý proces – vláda v květnu 2012 přijala Zákon o novém SPÚ a 31. 12. vyšel v nové Sbírce zákonů. SPÚ vznikl sloučením agend bývalého Pozemkového fondu a soustavy pozemkových úřadů. Vloni byla také do PF včleněna Vodohospodářská správa, dříve Meliorační správa. Pozemkové úřady si s sebou přinesly restituční agendu a především agendu pozemkových úprav. PF přinesl agendu státního zemědělského majetku, privatizaci a vypořádávání restitučních nároků. K tomu všemu přibyla agenda vypořádávání církevních restitucí.

SPÚ má sídlo v bývalém sídle PF a ze zákona má krajské kanceláře, které řídí další oddělení a pobočky. Z bývalých okresních PÚ se tedy staly pobočky SPÚ, které mají vykonávat agendu pozemkových úprav. Někteří ředitelé krajských kanceláří zvažují, jestli některé agendy

předají na pobočky nebo si je nechají. Teď se řeší delegování pravomocí a s tím související zadávání veřejných zakázek.

Poslanci zemědělského výboru už k zákonu předložili novelu, která se bude zabývat nejen problematikou prodeje pozemků, ale i pozemkových úprav. Už se k tomu shromáždilo dost podnětů. Musejí připravit zprávu pro ministra, jak do budoucna PÚ zkvalitnit, zrychlit a zoptimalizovat. Technika se pohnula dopředu, ale lidský faktor zůstává stejný. Souhlasím s p. Sekáčem, že je třeba osvěta, vzdělávání úředníků i zpracovatelů PÚ, včetně vyjednávacích dovedností. Je potřeba hovořit s obcemi hlavně tam, kde je vůle k PÚ. Je nezbytná koordinace PÚ a zpracovatelů projektů PÚ. Chci vás požádat o podněty, ještě je v tom legislativním procesu a v nastavování nových metodických pokynů čas něco změnit.

V mé gesci jsou tři odbory – odbor, který vznikl z bývalé vodohospodářské správy, odbor řízení pozemkových úprav a odbor ochrany a tvorby krajiny a půdní služby. Budeme potřebovat externí spolupracovníky, tímto vás žádám o vaše zapojení a podporu. Vláda i politická reprezentace dává na PÚ stále stejný objem peněz, ačkoliv je krize. Snad se ty investice podaří využít smysluplně.

Bod č. 4 – Zkušenosti a poznatky z řízení o pozemkových úpravách a realizaci prvku PSZ

Ing. Josef Haar

Základní témata vystoupení (detailně viz prezentace, která je přílohou č. 2)

- Pozemkové úpravy z pohledu legislativy
- Obnova katastrální operátu - stav před pozemkovou úpravou
- Obnova katastrální operátu – stav po pozemkové úpravě
- Plán společný zařízení
- Příklady realizovaných společných zařízení v regionu
- Přehled počtu pozemkových úprav v ČR

Bod č. 5 – Pozemkové úpravy z pohledu zapojení MAS, obcí, mikroregionů, zemědělských podnikatelů

Ing. Alois Nouzák – (člen TPS Středočeského kraje) - PP prezentace nebyla

Hospodaříme na 4,5 tisících hektarech a PÚ se nás samozřejmě dotkly. Občas se nám něco úplně optimálně řešit nedaří. Začátek problému je v tom, že stát nejdřív prodá státní půdu a pak se řeší pozemkové úpravy. Tam, kde PÚ proběhly, chybějí pozemky. Na každém katastru jich chybí 3 – 5 procent. Jsme asi 50 km od Prahy, jsou tam silnice I. třídy, které se nám občas daří zablátit. Je to nepříjemné, lidé si špiní auta, máme pak samozřejmě i nepříjemnosti

s policií. Určitá spolupráce by měla být i kolem biokoridorů, které končí u silnice I. třídy a dál je to problém. Protierozní opatření – to je obdoba. Když chybí půda, tak vysvětlit někomu, aby dal další procenta ze své půdy na tyto věci, je určitý problém.

V naší oblasti asi 80 procent původních vlastníků trvá na svých původních parcelách. Dál tam tedy zůstává roztržštěný katastr. To také komplikuje situaci. Souhlasím s p. Haarem, že digitalizace je výborná věc. Ale když už jsou tam ty peníze, tak by se měla dotáhnout až do konce, aby to mělo to správné využití.

Když teď poslouchám pana ministra v TV nebo když jsem ho slyšel mluvit na VH Agrární komory v Olomouci, říkal, že se bude věnovat živočišné výrobě a druhá věc, že budou meliorace. Byl bych rád, aby to, co se předurčí pro roky 2014+, se splnilo, bez ohledu na to, jestli zůstane stejný ministr.

JUDr. Radan Večerka – Já jednu nevýhodu digitální kat. mapy znám – když chceme u nás v obci udržovat její aktuální stav, musíme si za to zaplatit.

p. Anna Čarková

Základní témata vystoupení (detailně viz prezentace, která je přílohou č. 3 a 4)

- Informace o sdružení MAS Kyjovské Slovácko v pohybu
- Přehled aktivit MAS souvisejících s ochranou a úpravou krajiny v jednotlivých letech od založení po současnost
- Příklady nejzajímavějších aktivit
 - 2004 Vlastníci jako klíč k rekonstrukci krajiny
 - 2005 Seminář pro starosty a představitele obcí
 - Metodika facilitace krajinného plánu a její ověření v praxi
 - 2011 Semináře na téma „Protierozní a protipovodňová opatření“
 - 2012-13 Projekt Šetrné hospodaření v krajně a územích soustavy NATURA 2000
 - Ekoporadna

V rámci vystoupení p. Čarkové také zaznělo:

Při naší činnosti jsme mapovali potřeby území a dělali jsme komunitní plánování na všech úrovních a velmi častým tématem byl právě stav krajiny. I na krajských konferencích, kde jsem působila jako facilitátor, se všude na prvním místě objevovaly KPÚ. Proto jsme v letech 2003 – 2004 zrealizovali projekt „Vlastníci jako klíč k rekonstrukci krajiny“. Na tom jsme si ověřili své schopnosti vyjednávače a ochránce práv krajiny, spolupracovali jsme se 7 obcemi v regionu. Nafotili jsme problematiku lokality, přizvali zástupce PÚ, vlastníky, uživatele, starosty a ptali se jich, co oni na to. Nejdřív se na to netvářili, po čase bylo přece jen vypracováno několik zjednodušených realizačních dokumentací pro všech sedm obcí. Výsledek: obecní les, polní remíz, biokoridor, ochranná zatravnění. Někde se to realizovalo částečně, nebo se staly návrhy součástí ÚP nebo KPÚ. Podařilo se nám nastartovat veřejnou diskuzi o stavu krajiny.

Došlo nám, že chybí osvěta PÚ, uspořádali jsme tedy pro starosty seminář s příklady dobré praxe, odborníky na PÚ, exkurzemi po zrealizovaných opatřeních. Největší projekt v rámci obnovy krajiny byl Krajinný plán Kostelec v r. 2009. Motto: „Půdu nedědíme po svých předcích, ale půjčujeme si ji od našich dětí.“ Cílem bylo vytvořit v tomto kraji, plném polí, vizi krajiny. MZe to realizovalo jako pilotní projekt. Zapojila se do toho široká veřejnost. Výsledek byl více než dobrý – zpracoval se krajinný plán ve třech variantách. I paní projektantka, která říkala, že má ten terén důkladně zmapovaný, byla příjemně překvapena, s jakými návrhy místní obyvatelé přišli. Teď to vypadá tak, že v obci byly zahájeny KPÚ, MAS tam byla přizvána a už je to ve fázi, kdy byl schválen plán společných zařízení.

MASky, které se chtějí tímto tématem zabývat, mohou být dobrým partnerem v oblasti projektů PÚ. Proto doporučujeme pro nové období, kdy se zdá, že krajina bude velmi silným tématem, aby se využily existující sítě MASEk a jejich zkušeností a aby se využila metoda LEADER pro financování široké škály aktivit na venkově. Rozvoj venkova začíná vždy s lidmi, jejich potřebami, zdroji a nápady. A může být relevantní tehdy, pokud se dotýká jejich potřeb.

p. Jiří Řezníček

Základní témata vystoupení (detailně viz prezentace, která je přílohou č. 5)

- Základní představení obce Tučín z pohledu SPÚ, pobočka Přerov
- Představení projektu: Výsadba prvků ÚSES v obci Tučín – lokální biocentrum LBC 10/46 a lokální biokoridor LBK 15/46
- Představení projektu: Lokální biokoridor 16/46 I. etapa
- Představení projektu: Lokální biokoridor LBK 16/46 v Tučíně II. etapa
- Představení projektu: Realizace prvků ÚSES – LBK 17/46b a RBK 1539 b, c, d, e v k.ú. Tučín
- Představení projektu: Retenční nádrže RN-1 (na Tučínském potoce) s IP 75-1/46 a polní cesty C132 a C148 - stavba dokončena 10/2012

V rámci vystoupení p. Řezníčka také zaznělo:

Nepovažuji se za odborníka na KPÚ, ale Tučín je malá obec na rozhraní Hané a Moravské brány a má svá specifika. Spolupráce naší obce s PÚ by Vás mohl povzbudit nebo nasměrovat. Šli jsme do PÚ v r. 2003 spolu s PÚ Přerov, kde díky pracovnícím jsme měli velmi ulehčenou situaci. Docházelo k setkávání s veřejností a vlastníků půdy se sešlo nad očekávání dost. Někteří i ze Slovenska. Bavili jsme se s lidmi, jak by chtěli mít uspořádání pozemků, byl ustaven sbor zástupců podle zákona, probíhalo to v klidné atmosféře, díky pracovníkům PÚ i zpracovatelům.

Dohodli jsme se v zastupitelstvu, že nebudeme čekat, až bude všechno nalajnováno od PÚ, ale že začneme taky něco realizovat sami. Začali jsme v roce 2007 výsadbou prvků ÚSES, bylo to první lokální biocentrum – zvolili jsme menší biokoridor, v rámci ROPu životní prostředí. Podařilo se. V roce 2008 jsme pokračovali dalším lokálním biokoridorem – z Programu péče

o krajinu. Zapojili se do toho i zemědělci. Proč na okraji vesnice? Z biokoridorů kolem hlavních cest nebyli nadšeni myslivci, protože jsou příčinou toho, že vysoká zvěř i zajíci skáčou pod auta.

U nás je velká větrná i vodní eroze, které obec ohrožovaly. V r. 2009 jsme začali druhou etapu tohoto druhého biokoridoru. To už ve spolupráci s PÚ. V r. 2010 jsme začali realizovat cesty, svodné příkopy a tam už byly větší náklady. V roce 2011 další polní cesty s vodním příkopem a hlavním nosným programem – další lokální biokoridor proti větrné erozi.

Rok 2012 - ve spolupráci s PÚ jsme zahájili výstavbu retenční nádrže jako ochranným prvkem proti vodní erozi. Zachycuje vodu v krajině a chrání obec před velkými přívaly vody. Už se projevilo, že to k něčemu bylo. Ani zahrádky nebyly při velkých deštích zaplaveny. I když má naše obec 450 obyvatel a je malá, nebyl důvod se bát pustit do takové realizace. Snad nebude mít reorganizace SPÚ vliv na naši další spolupráci.

Bod č. 6 – Příklady dobré/špatné praxe pozemkových úřadů z pohledu jednotlivých partnerů TPS

Ing. Jiří Hladík

Základní témata vystoupení (detailně viz prezentace, která je přílohou č. 6)

- Základní definice půdy a její nejdůležitější funkce
- Přehled hlavních degradačních faktorů půd v ČR a ukázka jejich vzájemného působení
- Základní informace k erozi půdy – její formy, příčiny vznik
- Příklady protierozní ochrany půdy
 - opatření organizačního charakteru
 - opatření agrotechnického charakteru
 - opatření technického charakteru
- Monitoring eroze + ukázky sledování
- Ochrana vod – příklady správného a špatného přístupu

Prof. Ing. Petr Sklenička, CSc. – prezentaci není možno v plném znění umístit na web

V rámci vystoupení zaznělo:

Připravil jsem si téma, které je jedním z hlavních cílů PÚ – fragmentace vlastnictví a úprava vlastnictví, zpřístupnění pozemků atd. Určitě vám nemusím vysvětlovat rozdíl mezi strukturou uživatelských a vlastnických vztahů. U nás je ten rozdíl obrovský. Když ale budete v Bretani, v Norsku, v Irsku a vezmete si turistickou mapu a vlastnickou mapu, uvidíte stále tutéž strukturu krajiny. U nás uvidíte ty struktury velmi rozdílné. Pozemky jsou roztržštěné, bez přístupu apod. To je největší současný problém, který řeší pozemkové úpravy.

Zabývali jsme se tím, proč je u nás fragmentace vlastnictví tak vysoká. Z tohoto hlediska patříme do velmi úzké skupiny států - s absolutně rekordní fragmentací vlastnictví, kdy jedna průměrná parcela se počítá někde kolem 0,4 ha. Spolu s námi je tam Slovensko, Slovinsko a ještě jeden nebo dva další státy. Tato skupina má nejvíce fragmentované vlastnictví nejen v Evropě, ale i na světě. Příčinami jsou dědický systém, přírodní faktory, míra úrodnosti apod. Na 4 miliony ha zem. půdy připadá 3 (někdo říká dokonce 3,5) mil. vlastníků nebo spoluvlastníků. Je v tom započítána i latentní fragmentace spoluvlastnictví a další vlivy. Uživatelé této půdy se dají spočítat na desítky tisíců, přibližně je jich 40 tisíc. Průměrná držba je 6,3 parcely na jednoho vlastníka a průměrná parcela má 0,4 ha. Tato čísla vycházejí z vloni ukončeného 4letého projektu Národní akademie zemědělského výzkumu.

V rámci tohoto projektu jsme přišli na jednu hodně důležitou věc. Zjistili jsme - od výměry 1,07 ha – že když se parcely zmenšují, tak mají tendenci vytvářet stále větší produkční bloky. Čili se dá říci, že těch 1,07 ha je průměrná plocha pro ekonomickou životaschopnost parcely v ČR. Menší parcely produkují mnohem větší podíl nájmu než větší parcely. To je jednoznačný důkaz toho, že fragmentace je velmi významný faktor, který ovlivňuje, že jsme na druhém místě v EU, pokud jde o podíl pronajaté půdy. Je to kolem 80 %. Více už mají jen Slovinci. Naopak v Polsku nebo Irsku je podíl pronajaté půdy 20 %. Dá se to charakterizovat jako míra odcizení vlastníků své půdě. Máme za to, že hospodaření na české půdě je za tohoto stavu neudržitelné.

Vylepšovat strukturu půdy je běh na dlouhou trať a otázkou je, jestli je vůle u nájemců, aby prováděli střednědobé/dlouhodobé investice do půdy (zlepšování úrodnosti, protierozní opatření, zlepšování krajiny), když mají výpovědní lhůtu 1-3 roky a nemají jistotu, že se jim ta investice vyplatí. Pozemkové úpravy dle našich výzkumů půdu ekonomicky zhodnocují. Pokud je provedena pozemková úprava a pozemek je na jejím základě dobře zpřístupněn, tak dochází ke zvýšení ceny pozemku (je až 2,4 násobně vyšší cena pozemku zpřístupněného než nepřístupného).

K snížení fragmentace půdy je možno využít 2 základní nástroje: jedním jsou pozemkové úpravy a tím druhým je samotný prodejní trh s půdou.

Průměrný vlastník, který přichází s 2,4-2,5 ha držby do procesu pozemkové úpravy, tak odchází s toutéž držbou, akorát že místo 6,3 parcely má méně než 3 parcely (toto jsou dlouhodobé výsledky pozemkových úprav). Tímto scelením se při stejné výměře a stejné bonitě pozemků cena pozemku zvýší, a to z 220 tis. Kč na 325 tis. Kč v průměru. Z hlediska průměrného 600 ha katastru, ve kterém je cca 300 ha zemědělské půdy, se hodnota zvyšuje z 27 mil. Kč na 38,5 mil. Kč. Přitom pozemkové projekční geodetické práce spojené s PÚ stojí cca 2,5-3 mil Kč. Z tohoto jasně vyplývá, že se pozemkové úpravy vyplatí. Naše závěry z výzkumů jasně ukazují, že tam, kde proběhly PÚ, se zvýšil pohyb na prodejním trhu s půdou, zvýšila se tržní cena pozemků a byla větší ochota stávajících vlastníků prodávat. Je vhodné podpořit to, aby lidé, kteří na půdě, jež vlastní, nepracují, ji nabídli těm, kteří na ni budou hospodařit, nikoliv spekulantům.

Existuje nejenom degradace půdy z hlediska eroze, ale i ekonomická degradace půdy, kde je vlastníkům, kteří by rádi hospodařili na vlastních pozemcích, toto znemožněno, protože pozemky jsou příliš malé, jsou nepřístupné či roztržité (v 1 katastru nebo po několika katastrech). PÚ jsou tedy od toho, aby tento stav napravily.

Diskuze:

JUDr. Radan Večerka – Otevřel diskusi a přečetl dotazy, které se u něj sešly už v průběhu prezentací:

Otázka: Zákon vyšel, ale není k němu prováděcí vyhláška. Kdy se tak stane?

Ing. Veronika Nedvědová – Na vyhlášce se pracuje, koncem března k ní proběhne připomínkové řízení. Bude možnost se k ní vyjádřit. Je to novela vyhlášky č. 546/2002. Bude potřeba ji upravit v návaznosti na chystanou novelu zákona 139/2002, který je zakotven v novele zákona o SPÚ.

Otázka: Kolik peněz je letos vyčleněno na výběrová řízení na projekty PÚ, kolik peněz na výběrová řízení na stavby PÚ?

Ing. Veronika Nedvědová – Je to podobné jako vloni, ale změnilo se financování některých položek. SPÚ je organizační složkou státu. Peníze z PF šly dříve přímo na financování protipovodňových opatření a dalších záležitostí. V současné době procházejí přes státní rozpočet. Je to cca 700 mil.Kč a dalších 400 mil. Kč navíc, ve srovnání s předchozími lety. Pak jsou další prostředky z PRV.

Otázka: Jak se po reorganizaci ÚPÚ na SPÚ změnilo personální obsazení? Je pravdou, že do SPÚ přešli zaměstnanci PF a že optimalizace pracovních míst probíhá na nižších – tedy krajských a okresních úrovních?

Ing. Veronika Nedvědová – Ano, od Nového roku přešli zaměstnanci PF pod SPÚ. V důvodové zprávě zákona, která byla vytvářena před dvěma lety, se psalo o tom, že by SPÚ měl mít v roce 2013 nebo 2014 celkem 1346 zaměstnanců. Teď s tímto číslem pracuje MF, proto dochází k postupnému snižování zaměstnanců SPÚ. V minulých letech snížil PF počet svých zaměstnanců o 200, obdobně tomu bylo na pozemkových úřadech.

Jsou problémy se zajištěním administrace církevních restitucí. Doufáme tedy, že MF bude na tento argument slyšet a nám se podaří ten „pád“ trochu zmírnit.

Neslyšný dotaz

Ing. Veronika Nedvědová - Prodej pozemků pro pozemkové úpravy bude ještě pokračovat. Pozemky, které zůstanou, musí někdo spravovat. Budou to zemědělské státní pozemky, které budou pronajímány. Všechny PÚ nebudou dokončeny v příštích pěti letech. V tuto chvíli

máme hotovo 12,5 procenta ze všech katastrů. Správa tohoto majetku na dlouhou dobu s sebou nese určité komplikace, náklady na úředníky apod.

p. Anna Čarková – Když jsme v naší obci dělali PÚ, museli jsme koupit pozemky za více než 2,5 milionu korun. Byl to problém, prosadit v obci, kde není kanalizace ani chodníky, proč máme kupovat pozemky a přemýšlet dopředu. Nakonec se to povedlo. Prezentovala jsem tady pilotní projekt na facilitaci krajinného plánu a záměr byl – navrhnout způsob, jak veřejnost zaangažovat do procesu KPÚ ještě před jejich zahájením. Jako starostka jsem se zúčastnila přípravy KPÚ bez přizvání veřejnosti a pak veřejně projednávaný proces a ten rozdíl je velký. I když jsme v naší obci realizovali opatření za téměř 40 mil. korun, daly by se některé věci udělat lépe a lépe by se s nimi občané ztotožnili. Důkazem je, že nový starosta odmítl dotaci, kterou jsme vylobovali ještě v minulém období, s tím, že už tam těch krajinných opatření je dost. Evidentně s tím nebyl ztotožněn. V Kostelci jsme do toho zapojili veřejnost a ta to prožívá s námi, ptá se, zajímá.

Cílem toho pilotního projektu bylo ověřit, jestli by nebylo vhodné do přípravy KPÚ zahrnout princip veřejného plánování a zapojení veřejnosti.

JUDr. Radan Večerka – To je jedna z věcí, které plánujeme jako výstup – zapojení principu komunitního plánování a komunitně vedeného místního rozvoje do implementace budoucích pozemkových úprav.

Prof. Ing. Petr Sklenička, CSc. – Tady bylo řečeno, že jste to zpracovávali formou krajinného plánu. U nás je odborná veřejnost rozdělena v tom smyslu, jestli krajinný plán potřebujeme nebo ne. Já říkám, že nepotřebujeme nový krajinný plán, protože PÚ skýtají dostatek možností, jak tuto formu participace veřejnosti uchopit. Zrovna tak nejsem příznivcem výrazných úprav metodiky. Mám pocit, že lidé, kteří pořád vymýšlejí nové nástroje a nové metodiky, si nepoloží základní otázku – zda to v současné chvíli jde. V současné chvíli to jde a dobrý projektant toto činí. Mnozí architekti PÚ, kteří jsou v problematice nedostatečně informováni, umí docela slušně zkomplikovat situaci. Tím, že navrhnou nové cesty a protierozní opatření, bez projednání s vlastníky apod. Obávám se, že krajinný plán, který by šel odtrženě od PÚ, by řadu věcí mohl zkomplikovat.

p. Anna Čarková – S tím nemůžu souhlasit. Krajinný plán je důležitý právě proto, aby se k němu místní lidé měli možnost vyjádřit. To jsou ti největší znalci daného místa. Samozřejmě u toho musejí být i odborníci, starostové, projektanti apod. a pak se teprve může dojít k řešení, které bude schůdné pro všechny. A právě to v procesu přípravy KPÚ strašně chybí.

Prof. Ing. Petr Sklenička, CSc. – Já s vámi souhlasím. Ale to, co popisujete, je veřejné projednávání plánu společných zařízení a rozšíření dnešního sboru zástupců. K tomu není potřeba nový krajinný plán.

Bc. Jan Tomiczek (starosta obce Třanovice) – U nás taky proběhly pozemkové úpravy a veřejnost se do toho také zapojila. Ale dostali jsme se do bodu, kdy máme navržena společná

zařízení, máme na to projekty i stavební povolení a zastavili jsme se. Počítá se do budoucna s financováním těchto společných zařízení?

Ing. Veronika Nedvědová – Obecně mohu říci, že stát investuje do zájmů, které jsou pro něj přínosné. V Poslanecké sněmovně je povědomí o PÚ velké a starostové se na poslance obracejí a funguje to docela dobře.

Ing. Pavel Sekáč – Pro budoucí období je návrh opatření na řešení PÚ a KPÚ ve struktuře navrhovaného programového dokumentu a PRV. A v naší rétorice, kterou volíme směrem k investicím do obcí, máme vloženu myšlenku, že investice, které jsou věnovány do katastrů jednotlivých obcí, jsou ty, které budou nejlépe zužitkovány a následně budou mít i podíl na daňovou výtežnost ve prospěch obcí.

JUDr. Radan Večerka – Jak jsem poslouchal p. prof. Hladíka, ten upozorňuje na to, že je problém s udržováním některých zařízení, které už byly v rámci KPÚ vybudovány. Uvedl dva příklady. V jednom ani vlastník neví, že je má do budoucna udržovat, ve druhém případě o tom ví, ale neudržuje je. Pak vznikají škody. Tady je podnět pro to, abychom se přísněji zabývali odpovědností za udržování vybudovaných prvků.

p. Vodička – Pracuji zhruba 20 let na odboru ŽP. Při projednávání KPÚ jsem se setkal s tím, že projektanty jsou pracovníci kanceláří. Naučili se projektovat meliorace a polní cesty a tyto zažité postupy uplatňují. Na pozemkových úřadech jsou lidé, kteří řešili převážně majetkové vztahy. Ale jaké jsou potřeby přírody, to už nezohledňují.

Trošku se trápím tím, když vidím fotografie biokoridorů nebo biocenter a v podstatě vidím sadové úpravy, kde ta příroda moc nepřežívá.

Pokud budou pozemkové úpravy respektovat veškeré požadavky zákona, nebudeme potřebovat krajinný plán. Pan starosta se ptal, kdo se bude starat o údržbu společných zařízení. Ty se postaví za velké peníze a dostane je do vlastnictví obec. Že tam pak chodí občané s pejsky na procházku, to je hezké, ale převážně ty cesty používají zemědělci. Ti se ale většinou k těm cestám nechovají mravně. Když je cesta obecní, ať se o ni obec postará. Nevím, jestli existuje způsob, jak uživatele pozemků usměrnit - přimět je, aby se chovali jako hospodáři nejen k poli, ale i společným zařízením.

Za předchozího ředitele PÚ bylo řečeno, že existuje komise, která hodnotí již realizovaná opatření KPÚ. Nevím, jestli jen po stránce ekonomické nebo i věcné. To jsou ty případy dobré a špatné praxe. Nebylo by špatné vyvěsit to na internet, aby se z toho mohl kdokoliv poučit.

Ing. Stanislav Rampas (SPOV ČR, Plzeňský kraj) – PÚ mají smysl a i do budoucna mít smysl budou. Diskuze o kvalitě KPÚ by byla na dlouho, ale do budoucna by měly pokračovat. To by měl být jeden z našich apelů, aby na to náhodou zákonodárci při přípravě rozpočtu nezapomněli. Ale je důležité, aby se z toho neztratila ta komplexnost, protože my už tu možnost vstoupit do krajiny pro dalších sto let mít nebudeme. Ta vize je tam důležitá.

p. Radomír Hanačík (SPOV ČR, Středočeský kraj) – Mám prosbu na pana profesora. Zúčastnil jsem se PÚ v příhraniční oblasti, na Kaplicku. Přes velkou řadu problémů to tam dopadlo poměrně dobře. Ale často při těch projednáváních padaly dotazy, které neuměl nikdo zodpovědět. Když se lidé podívali do katastrální mapy a viděli za hranicí ve Dvořišti úplně jiný systém a jinou pozemkovou strukturu, ptali se, proč jsou tady velké půdní celky a tam je krajina mnohem pestřejší.

Prof. Ing. Petr Sklenička, CSc. – U nás je struktura krajiny velmi hrubozrná a homogenní. Za hranicemi je vidět jemnozrná struktura, kde vztahy k půdě a krajině nebyly násilně přerušeny na dvě generace. Dostat lidi zpátky do zemědělství je velmi obtížné. Ale jde to. To je vidět na postsocialistickém Polsku. Také mě vždy překvapí, že kousek za hranicemi, kde je stejná úrodnost půdy a stejné přírodní podmínky, se bohatým Rakušanům nebo Němcům vyplatí hospodařit. Já si nemyslím, že je to jen otázkou vyšších dotací. Hraje v tom roli celá řada faktorů.

Za posledních pár let se podíl soukromě hospodařících zemědělců na vlastních pozemcích zvedl o dvě procenta. Doufejme tedy, že je tady tento trend nastartován, ale bude zřejmě hodně pomalý a ne příliš výrazný. Dokončili jsme teď jednu zajímavou práci, která reaguje na to, jestli pozemkové úpravy podmiňují nastartování nových subjektů k tomu, aby začaly hospodařit. Přesné výsledky zatím nemám, ale ukázalo se, že se tato hypotéza potvrdila.

Ing. Pavel Sekáč – To, co tady říkal pan prof. Sklenička je jedna pravda, druhá pravda tu statistiku trochu zkresluje. Pro účely dotací říkáme, že na 80 procentech půdy hospodaří 20 procent velkých podniků a opačně – 80 procent soukromých zemědělců hospodaří na 20 procentech půdy. Je do toho ještě nutné započítat jeden fenomén. To procento ve prospěch malých podnikatelů zvyšují ještě družstva. Teď je otázka, jak si to budeme vykládat. Jestli je to vůle soukromníků nechat na své půdě někoho hospodařit.

Ing. Jan Záhorka (Agrární komora ČR) – O PÚ by se samozřejmě dalo hovořit dlouho. PÚ je věčný proces. Jen když se rozhlédnete kolem šlechtických dvorů, jak tam byly uspořádány pozemky, jaké tam byly aleje, vodoteče apod., a jak to vypadá dnes, je to velká změna. PÚ neskončí nikdy.

Co se týče meliorací apod., když vlastníci pozemků tyto stavby přebírali, netušili ani, jak se o ně starat. Když se teď budou dělat nové nájemní smlouvy, mělo by se to v nich napravit. Řada hospodářů a majitelů pozemků jejich údržbu provádí, ale už když pozemky přebírali, byly ve špatném stavu a dnes se s tím nedá nic moc dělat.

p. Anna Čarková – Komunitní plánování by v té naší diskuzi nemělo zaniknout. Místní znalec nikdy nemůže vymyslet nic špatného.

Další důležitá věc je ta následná péče. Obce jsou tím neskutečně zatěžovány. Když zrealizujete zařízení v hodnotách desítek milionů, tak to chce nějakou následnou péči, než se to ujme. Stojí to spoustu úsilí a peněz. Bylo by vhodné, kdyby existovaly přímo dotace pro

obce, aby měly tu následnou péči z čeho udržovat. Mohl by to být třeba kontrakt s nějakým zemědělcem.

U nás na Kyjovsku se teď dost rozšiřuje jedna věc. Starostové za námi chodí, že nevědí, co si počít. Přicházejí tam firmy, které ve velkém skupují nebo si pronajímají pozemky a probíhají tam náborů pozemků za účelem budování bioplynů - s tím, že se prvoplánovitě chtějí sázet energetické plodiny a krajina se bude dále znehodnocovat a devastovat. I v tomto by se měla udělat masivní osvěta.

p. Svoboda (Zemědělská agentura v Jičíně) – KPÚ z let 2000 až 2004 mnohem více koncentrovaly půdní držbu než ty současné. Chtěl bych proto navrhnout, aby do té metodiky byla zakomponována motivace pro projektanty, zpracovatele a PÚ, které na to dozírají, aby na tu koncentrovanost dohlíželi. Teď to tak nefunguje a myslím si, že je za tím tlak na cenu a rychlost zpracování KPÚ.

Ing. Václav Bešta (starosta městyse Brozany nad Ohří) – Navázal bych na pana Tomiczka a když jsem tak poslouchal pana starostu z Tučina, zaslechl jsem, že něco se řeší z peněz MZe, něco z peněz Státního fondu ŽP. Já bych rád věděl, jestli v tom dalším pokračování participuje i Povodí. Z vlastních zkušeností vím, že se chová tak trochu jak stát ve státě, který nám nepomáhá. My bychom rádi spolupracovali, ale jim legislativa neumožňuje jít nám naproti.

Ing. Veronika Nedvědová – Nevím, jak si tu spolupráci představujete, ale tím, že SPÚ převzal závazky za Zemědělskou vodohospodářskou správu a část přešla na Povodí, tak budeme muset s Povodími spolupracovat mnohem víc. Co se týče ochranných pásem, na to by měly KPÚ myslet.

Bod č. 8 – Návrhy úprav metodik pro budoucí realizace PÚ

Ing. Veronika Nedvědová – Hodně tady byly slyšet připomínky, aby se veřejnost zapojovala do příprav PÚ. Nejen vlastníci, ale také místní občané. To budeme stále opakovat a apelovat na to. Je důležité, aby ty PÚ nevnímali lidé negativně, ale aby se do toho aktivně zapojili.

Dále jsem si poznamenala udržitelnost vybudovaných zařízení, ať už z hlediska podpory obcí, tak i toho, aby ta zařízení zůstala do budoucna zachována. Pochopila jsem, že všichni stojí o to, aby PÚ pokračovaly, protože jsou přínosné.

Prof. Ing. Petr Sklenička, CSc. – Poznamenal jsem si, že ekonomický přínos PÚ je třeba neustále zdůrazňovat, tím spíš, že ta čísla známe. Zaznělo tady, aby se KPÚ prováděly co nejintenzivněji, což je i v souladu s názorem pana ministra. Kromě údržby tady zaznělo i financování vlastní realizace a hledání zdrojů. Můj postřeh z této diskuze a atmosféry je ten, zda je cílem zvýšit podíl individuálního hospodaření. Zda je to zdravé nejen pro krajinu a přírodu, ale i sociální prostředí na venkově - kdy tu půdu nebude ovládat jeden hospodář, ale bude jich více.

Ing. Pavel Sekáč – Zmizela komunikace o krajinotvorbě. Stát zde vystupuje v té profesorské roli, kdy říká: Jestli ještě chvíli necháme hospodařit způsobem, jakým se hospodaří, tak tady nic nezbude. Půda se vyčerpá do max. možné míry. Co potom? Bude to ještě větší ekonomický problém. Povědomí lidí k vlastnictví půdy by se mělo zvyšovat.

Jsme schopni vést komunikaci tak, aby vlastníci půdy byli ochotni a schopni do ní vstoupit? Je to běh na dlouhou trať, je to o osvětě, vzdělávání. Ve chvíli, kdy proběhnou KPÚ, zvyšuje se hodnota pro to dané kat. území a pro obce a na to by měli slyšet. To je pro ten náš dialog to klíčové pro nastavování podmínek pro období 2014+.

Shrnutí výstupů - prof. Ing. Petr Sklenička, CSc.

- Napříč zájmovými skupinami zazněla jednoznačná podpora pokračování pozemkových úprav co nejrychleji a co nejvíce efektivně.
- Kromě dosavadní funkce sboru zástupců v rámci návrhu a projednávání plánu společných zařízení, doporučuje se větší zapojení veřejnosti (především občanů obce).
- Byly poskytnuty výstupy výzkumu, které prokazují významný ekonomický přínos pozemkových úprav pro občany, obec i stát v podobě zhodnocení pozemků díky jejich defragmentaci a zpřístupnění.
- Množství vyprojektovaných prvků plánu společných zařízení čeká na realizaci. Bude nutné zajistit prostředky na další roky.
- Je třeba řešit podporu údržby již realizovaných prvků ve vlastnictví převážně obcí.
- Cílem je zvýšit podíl zemědělců, hospodařících na vlastní půdě. Zatímco je jejich podíl v ČR 20%, v EU je to 50%. Přináší to benefit pro ochranu zemědělské půdy, ochranu krajiny i pro zdravý rozvoj sociálního prostředí na venkově.
- V zájmu zvýšení kvality provádění PÚ je třeba vybudovat stálou vzdělávací strukturu pro problematiku PÚ a rozvoje venkova, zaměřenou na různé zájmové skupiny (občany, projektanty, veřejnou správu, MAS aj.).

Ing. Veronika Nedvědová zaslala po ukončení konference následující text k doplnění zápisu:

Konference Pozemkové úpravy (MZe ČR, 26. 3. 2013)

- jednoznačná podpora pro zvýšení objemů návrhů pozemkových úprav a následná realizace plánu společných zařízení (zpřístupnění pozemků, realizace protierozních a protipovodňových opatření, realizace krajinotvorných prvků)
- zajištění finančních prostředků ze všech možných dostupných zdrojů a jejich efektivní čerpání (urychlit výběrová řízení a zvýšit kontrolu nad realizací návrhů pozemkových úprav a realizací plánu společných zařízení)
- zajištění vzdělávací a osvětové činnosti

Zápis pořídila: Kateřina Kapková

EVROPSKÝ ZEMĚDĚLSKÝ FOND PRO ROZVOJ VENKOVA:
EVROPA INVESTUJE DO VENKOVSKÝCH OBLASTÍ

PROGRAM ROZVOJE VENKOVA

CELOSTÁTNÍ SÍŤ PRO VENKOV